

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Studies on Meta-Thinking Skills in Turkish Education

Zekiye Yıldırım Suna^{1*}

Ahmet Benzer²

* Sorumlu Yazar

Corresponding author

¹Türkçe Öğretmeni, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye

Turkish teacher, Ministry of Education, Turkey

zekiye.yildirimsuna@meb.gov.tr

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-5632-9225>

²Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr., Marmara University, Turkey

ahmetbenzer@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3579-3699>

Makale geliş tarihi / First received: 05.05.2023

Makale kabul tarihi / Accepted :17.09.2023

281

Bilgilendirme / Acknowledgement:

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

1. Yazarların katkı oranı eşittir.

2. Bu çalışma çevrim içi erişime açık olan veri tabanlarında yer alan tez ve makalelerin sistematik bir biçimde incelenmesinden dolayı etik kurul izni alınmamıştır.

3. Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

4. Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

This article was checked by *Turnitin*. Similarity Index 19%

Atıf bilgisi / Citation:

Yıldırım Suna, Z. & Benzer, A. (2023). Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (15), 281-305.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı 2000-2022 yılları arasında Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili yayımlanan çalışmaların bibliyometrik analizini yapmaktır. Veri setini 2000-2022 yılları arasında çevrim içi erişime açık olan Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ)'nin veri tabanında yer alan 7 tez ve Dergipark veri tabanında yer alan 11 makale oluşturmaktadır. Veriler analiz edilirken içerik analizi tekniklerinden olan bibliyometrik analiz tekniği uygulanmıştır. Çalışma sonucunda alanyazında yapılan çalışmaların yoğunluk olarak 2013, 2020 ve 2022 yıllarında olduğu; yapılan çalışmaların çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu, yapılan çalışmaların çoğunluğunun araştırma makalesi türünde olduğu, üst düzey düşünme becerileri konusunda en fazla tez üreten üniversitenin Necmettin Erbakan Üniversitesi olduğu, en fazla yayım yapan derginin Ana Dili Eğitimi Dergisi olduğu, en fazla nitel yöntemin tercih edildiği, en fazla durum çalışması modelinin tercih edildiği ve ortaokul öğrencilerini örneklem olarak kullanan çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmüştür. Çalışmanın üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımı incelendiğinde ise en çok çalışılan beceri alanını tezlerde %25, makalelerde ise %20'lik oranla yaratıcı düşünme becerisinin oluşturduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler

Düşünme, Düşünme Becerileri, Üst Düzey Düşünme, Bibliyometrik Analiz, Türkçe Eğitimi.

ABSTRACT

The aim of this study is to make a bibliometric analysis of the studies published on high-level thinking skills in Turkish education between the years 2000-2022. The data set consists of 7 theses in the database of the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖKTEZ), which is open to online access between the years 2000-2022, and 11 articles in the Dergipark database. While analyzing the data, bibliometric analysis technique, which is one of the content analysis techniques, was applied. As a result of the study, it was determined that the studies in the literature were mostly in 2013, 2020 and 2022; The majority of the studies are at the master's level, the majority of the studies are research articles, the university that produces the most theses on high-level thinking skills is Necmettin Erbakan University, the most published journal is the Journal of Mother Tongue Education, the most qualitative method is preferred, the most It has been seen that more case study models are preferred and there are studies using secondary school students as samples. When the distribution of the study according to high-level thinking skills is examined, it is seen that the most studied skill area is creative thinking with a rate of 25% in theses and 20% in articles.

Keywords

Thinking, Thinking Skills, Higher Thinking, Bibliometric Analysis, Turkish Education.

GİRİŞ

Her şeyin başlangıcı “İnsan nasıl öğrenir?” sorusudur. Bu soru bütün öğrenme kuramlarının temelini oluşturmaktadır. Öğrenilecek bilginin ise kısa süreli bellek yerine uzun süreli belleğe alma uğraşları sonucunda pek çok öğrenme kuramı ortaya çıkmıştır. Üst düzey düşünme deyince ise akla “Çeşmenin başında kim var?” sorusu yerine “Çeşmenin başında olmasının amacı nedir, niçin oradadır, neye sebep olacaktır?” türünde mevcut bilgiyi kullandırmaya yönelik sorular gelmektedir. Bu soruların ortak özelliği ise bilgiyi okuyucunun alarak önceki bilgileriyle ilişkilendirmesini sağlamaktır. İlişki sağlanırsa hatırlama ve başka alanlara bilginin aktarımı kolaylıkla yapılabilir.

Öğrencinin bilgiyi yapılandırmak için bilişsel becerilerin tamamına hâkim olması gerekmektedir. Bilişsel beceriler en temel şekilde alt ve üst düzey beceriler şeklinde ortaya çıkar. Bu ayrımındaki odak nokta ise ilkinde bilgi hatırlama düzeyindeyken ikincisi bilginin kullanımına dönüktür. Koray ve Yaman’a (2002, s.318-319) göre bilgi, kavrama ve uygulama basamakları alt düzey düşünme becerilerini; analiz, sentez ve değerlendirme basamakları üst düzey düşünme becerilerini ifade etmektedir. Burada gözden kaçırılmaması gereken nokta alt düzey düşünme becerilerinin üst düzey düşünme becerilerinin edinilmesi için ön koşul olduğudur. Eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, yansıtıcı düşünme, üstbilişsel düşünme gibi beceriler üst düzey düşünme becerilerini oluştururken bu becerileri kullanmak için gerekli teorik bilgi alt düzey düşünme becerilerini oluşturmaktadır.

Günümüzde bireylerden beklenen bilgiyi belleklerine kaydetmeleri değil; gerektiğinde o bilgilere zihinden ulaşıp yeni durumlara uyarlamalarıdır. Birey yaşam içerisinde herhangi bir problemle karşılaştığında kendisine ya da içinde bulunduğu duruma çözüm sunabilmeli bilgileri karşılaşılabileceği durumlara uyarlayarak farklı bakış açıları geliştirebilmelidir. Üst düzey düşünme becerisi bireyin içinden çıkılması zor bir durumla karşı karşıya kalması ya da yaratıcı, eleştirel düşünme gibi çok yönlü düşünebilmesini gerektiren bir problem durumu olduğunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin; ormanın ortasında kalmış bir gezgini düşünelim. Gezgin pusula, yön ya da koordinat bilgisine sahip olsa da bu bilgileri içinde bulunduğu duruma uyarlayabilmesi yani üst düzey düşünme becerilerini işe koşması gerekir.

Üst düzey düşünme becerileri bireyin öğrendiklerini hatırlamasından ziyade öğrendiği bilgileri günlük hayatında kullanabilmesini kapsamaktadır. 1950’lerin ortalarında üst düzey düşünme becerilerine odaklanmanın önemini vurgulayan Benjamin Samuel Bloom ve arkadaşlarının geliştirdiği eğitim hedeflerinin aşamalı sınıflandırması eğitimcilerin mevcut durumu sorgulamasını da gündeme getirmiştir (Aslanoğlu, 2022, s.6). Bloom ve arkadaşlarından sonra birçok bilim insanı bilişsel süreçlerle ilgili bir sınıflandırma belirlese de bunların içinde alt düzey düşünme becerilerini değil sadece üst düzey düşünme becerilerine odaklanan Haladyna (1997) sınıflandırması ön plana çıkmıştır. Haladyna’nın bu sınıflamasında sırasıyla anlama, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık olmak üzere dört basamak yer almaktadır (Aslanoğlu, 2022, s.11). Bireyin sahip olduğu bilgiyi kullanıp dönüştürebilmesi için anlama, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi üst düzey düşünme becerilerine sahip olması önemlidir. 21. yüzyılda eğitim öğretim faaliyetleri bireyleri sadece bilgiyle donatmayı değil bireylerin yaşamlarında karşılaşılabilecekleri farklı durumlarda nasıl davranacaklarına dair beceriler kazandırmayı da hedeflemektedir (Olukcu

& Yıldız, 2022, s.228). Bu bağlamda üst düzey düşünme becerileri dünyada ve Türkiye’de eğitim öğretim hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Alanyazın tarandığında Türkçe eğitimini bütüncül olarak analiz eden, mevcut eğilimleri ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Coşkun, Özçakmak & Balcı, 2012; Yağmur Şahin, Kana & Varışoğlu, 2013; Dönmez & Gündoğdu, 2016; Özçakmak 2017). Türkçe eğitimiyle ilgili alt konuların dikkate alınarak incelendiği dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine yönelik çalışmalar (Doğan & Özçakmak, 2014; Tok & Potur, 2015; Potur & Yıldız, 2016; Kemiksiz, 2017; Özdemir, 2018; Karagöz & Şeref, 2019) ve Türkçe eğitimi ile ilgili özel alt konuların analizinin yapıldığı dil bilgisi, değerler eğitimi, dijital öğrenme, Türkçede iki dillilik gibi çalışmalar da (Direkçi, Akbulut & Şimşek, 2020; Kanat, 2021; Topçu, 2021; Avcı & Kurudayıoğlu, 2022) mevcut olmasına rağmen Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yapılan çalışmaların eğilimlerini analiz eden bir çalışmanın bulunmadığı tespit edilmiştir.

Ortaokul Türkçe ders kitaplarını çeşitli açılardan inceleyen çalışmalara bakıldığında ders kitaplarının büyük oranda alt düzey düşünme becerilerine yönelik olduğu (Benzer, 2019; Ulum & Taşkaya, 2019; Sallabaş & Yılmaz, 2020; Altun, 2021; Evcı, 2021; Oryaşın, 2021; Özmutlu & Uysal, 2021; Sur, 2022; Altun & Yıldız, 2023; Sarıkaya, Yayan & Yamaç, 2023) Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda 2005 yılından itibaren yapılandırmacı yaklaşım benimsenmesine rağmen büyük oranda alt düzey düşünme becerilerine hitap ettiği (Kurudayıoğlu & Soysal, 2018; Büyükalan Filiz & Yıldırım, 2019; Temizyürek & İnce, 2019; Teymur & Kavruk, 2021) tespit edilmiştir. Durum böyle olunca LGS Türkçe soruları da buna göre şekillenmekte büyük oranda alt düzey düşünme becerilerini ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir (Tuzlukaya, 2019). Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili yayımlanan çalışmaları tek çatı altında toplayıp çeşitli açılardan incelemek, yapılacak çalışmalara temel oluşturabileceği düşüncesiyle önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı 2000-2022 yılları arasında üst düzey düşünme becerileri ile ilgili Türkçe eğitiminde yayımlanan çalışmaların bibliyometrik analizini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

1. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların türüne göre dağılımı nasıldır?
3. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların üniversitelere/dergilere göre dağılımı nasıldır?
4. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların araştırma yöntemine göre dağılımları nasıldır?
5. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların araştırma modeline göre dağılımı nasıldır?
6. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların örneklem grubu ve araştırma nesnesine göre dağılımları nasıldır?
7. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımı nasıldır?

8. Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımları nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak yürütülmüştür. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.37). Creswell'e (2020, s.21) göre metin analizleri kullanarak veri betimlemek, temalara göre analiz etmek ve elde edilen bulguları daha geniş bir biçimde yorumlamak nitel araştırmanın özelliklerinden birisidir.

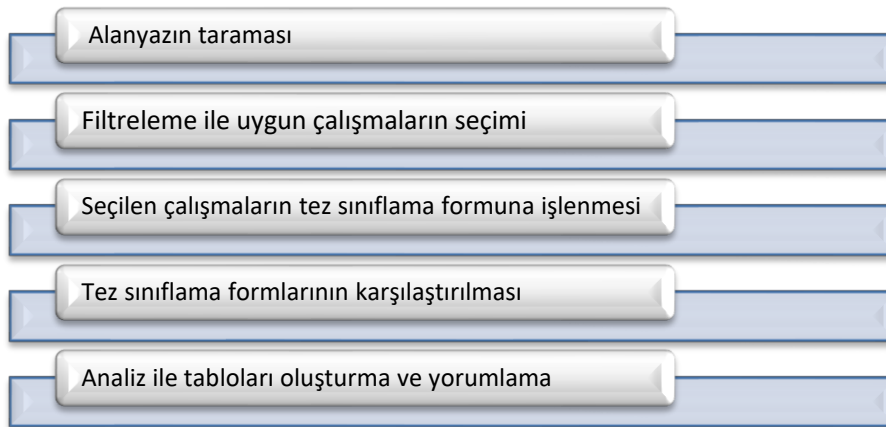
Veri Seti

Bu çalışmanın veri setini 2000-2022 yılları arasında çevrim içi erişime açık olan Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinin (YÖKTEZ) veri tabanında yer alan 7 tez ve Dergipark veri tabanında yer alan 11 makale oluşturmaktadır. Bu tez ve makaleler sırasıyla EK 1 ve EK 2'de sunulmuştur.

Verilerin Toplanması

Bu çalışma betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013, s.22). Çalışmada, üst düzey düşünme becerileriyle ilgili yayımlanan çalışmaların derlenerek bibliyometrik analizleri yapıldığı için nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden birisi olan doküman analizi tekniği ile yürütülmüştür. Bu teknik, resmî ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanan bir veri toplama aracıdır (Ekiz, 2020, s.78). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.190). Bu çalışmada veri seti seçilirken Öztürk (2022, s.38) tarafından belirtilen dört aşama takip edilmiştir. Bu aşamalar: veri tabanının seçilmesi, ilk arama süreci, Filtreleme' nin uygulanması ve veri setinin indirilmesi şeklindedir. Veri seti tüm okuyuculara açık erişimi olan YÖKTEZ ve Dergipark üzerinden oluşturulmuştur. Veri toplama ve analiz aşamasında izlenen adımlar aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1. Veri Toplama ve Analiz Aşamasında İzlenen Adımlar

YÖKTEZ veri tabanına “Üst Düzey Düşünme” yazıldığında 34 tez çıkmıştır. 34 tez tek tek incelendiğinde bilim dalı Türkçe eğitimi olan 1 tez bulunduğundan 34 tez tek tek incelenerek konusu Türkçe eğitimi ile ilgili olan fakat ana bilim dalı ve bilim dalı farklı olan 3 tez de çalışmaya dâhil edilmiştir. Belirlenen 4 tez bibliyometrik analiz yapmak için yeterli olmayacağından Türkçe eğitimi için aynı öğretim programını kullanan ilkokul örnekleme de çalışmanın kapsamına alınmış ve tez sayısı 7’ye çıkmıştır. YÖKTEZ veri tabanında bulunan tezlerin ana bilim dalları ve bilim dalları aşağıda sunulmuştur.

T1: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı / Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

T2: Temel Eğitim Ana Bilim Dalı / Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

T3: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı / Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

T4: Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı / Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

T5: İlköğretim Ana Bilim Dalı / Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

T6: İlköğretim Ana Bilim Dalı / Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

T7: Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ana Bilim Dalı

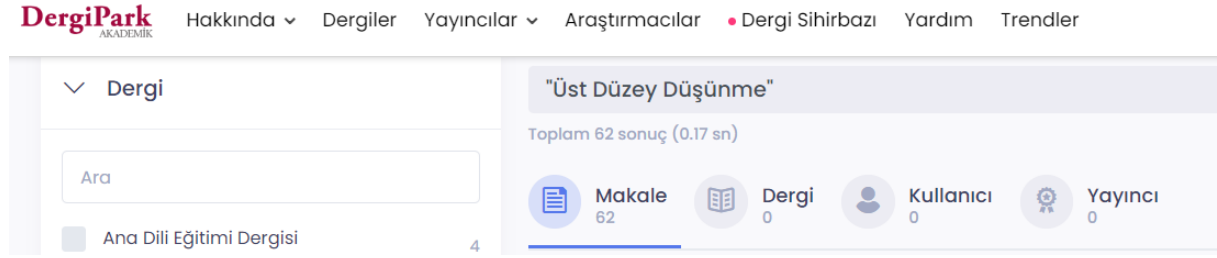
Dergipark veri tabanında Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili makalelere ulaşmak için tarama terimi bölümüne “Üst Düzey Düşünme” anahtar kelimesi kullanılarak arama yapılmıştır. Arama bölümüne Üst Düzey Düşünme yazılıp konu bölümünden eğitim, bilimsel disiplinler ve eğitim, eğitim araştırmaları işaretlenerek filtreleme yapıldığında 2,784 makale bulunmuştur. Bulunan makalelerle ilgili sayısal veri aşağıda sunulmuştur.

Fotoğraf 1. Dergipark Veri Tabanına Üst Düzey Düşünme Yazıldığında Bulunan Makale Sayısı (Kaynak: Dergipark. Erişim tarihi: 19.04.2023).

2.784 makalenin içerisinde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili daha keskin sonuçlara ulaşmak için aynı anahtar kelime tırnak arasında yazılarak tekrar sorgulama yapılmıştır. Anahtar kelime tırnak arasında yazıldıktan sonra konu bölümünden eğitim, bilimsel disiplinler ve eğitim, eğitim araştırmaları işaretlenerek filtreleme yapılmıştır. Sorgulama sonucunda 2.731 olan makale sayısınının 62’ye düştüğü görülmüştür. Google aramalarında bir kelime veya cümleyi tırnak işareti içerisinde kullandığımızda daha keskin sonuçlara ulaşabilirsiniz (Chip, 2010).

Fotoğraf 2. Dergipark Veri Tabanına “Üst Düzey Düşünme” Yazıldığında Bulunan Makale Sayısı (Kaynak: Dergipark. Erişim tarihi: 19.04.2023).

Tırnak arasında yazılarak “Üst Düzey Düşünme” anahtar kelimesiyle bulunan 62 makale incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda derleme çalışmaları kapsam dışı tutularak Türkçe Eğitimi ile ilgili toplam 6 makale tespit edilmiştir. Belirlenen 6 makale bibliyometrik analiz yapmak için yeterli olmayacağından Türkçe Eğitimi için aynı öğretim programını kullanan ilkokul örnekleme de çalışmanın kapsamına alınmıştır. İlkokul örnekleme de çalışmanın kapsamına alındığında makale sayısının 11’e yükseldiği görülmüştür.

Verilerin Analizi

Çalışmada içerik analizi yapılmış veriler bibliyometrik analiz tekniği uygulanarak analiz edilmiştir. Bibliyometri, akademik yayımların çeşitli unsurlarının sayısal analizler ve istatistikler yardımıyla incelenmesi ile ilgilenmektedir (Umut Zan, 2012, s.15). Bibliyometrik yöntemler kullanılarak belirli bir disiplinde, belirli bir ülkede çalışılan konu başlıkları, bu konuları çalışan yazarlar, yazarlar arası iş birliği, fazla ya da az çalışma yapılan konu başlıkları belirlenebilmektedir (Wallace, 1989, s.10-11). Buradan hareketle araştırmacılar belirli bir alanda, belirli bir konuda ya da herhangi bir ülkede en çok çalışılan alanları, konuları, çalışılacak alanla ilgili eğilimler gibi unsurları merak ettiklerinde bibliyometrik analiz tekniğine başvurmakta ya da mevcut bibliyometrik analiz çalışmalarını incelemektedirler. Bibliyometrik analiz çalışmaları araştırmacının ilgilendiği alanla ilgili genel eğilimi, konu başlıklarını, en çok kullanılan yöntemleri, en az kullanılan yöntemleri, ilgili konuda en çok yayım yapan kurumlar vb. sayısal analizlerini göstermesi bakımından kıymetlidir. Verilerin analizini her iki araştırmacının birbirinden bağımsız ve bir düzen içinde değerlendirme yapabilmesi için tez ve makale sınıflama için aynı form kullanılmıştır. Form Sözbilir, Kutu ve Yaşar (2012) tarafından geliştirilen “Makale Sınıflama Formu”ndan yararlanılarak oluşturulmuştur. Form, eğitim bilimleri alanından 2 öğretim üyesi tarafından incelenerek kapsam geçerliği sağlanmıştır. Tez ve makale sınıflama formu ile ilgili düzenek EK 3’te sunulmuştur.

Verilerin bibliyometrik analizinde çalışmanın alt amaçları olan üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların yılı, türü, üniversitelere/dergilere göre dağılımı, araştırma yöntemi, araştırma modeli, örneklem grubu/araştırma nesnesi, veri toplama aracı ve üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımlarına ilişkin veriler analiz edilerek her bir alt amaç için ayrı bir tablo oluşturulmuştur.

Sonuçlar tablollaştırılırken tezlerin ve makalelerin alt problemlere göre yoğunluğunun görülmesi için her alt problem için ayrı ayrı tablolar oluşturulmuştur. Bulgularda yer

kaplamaması açısından tezler için “Tez” kelimesinin baş harfine sayı verilerek T1, T2, T3 şeklinde, makaleler için “Makale” kelimesinin baş harfine sayı verilerek M1, M2, M3 şeklinde kısaltmalar kullanılmıştır. Tezler için verilen kodlar EK 1’de makaleler için verilen kodlar EK 2’de sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Güvenirlilik kavramı, bir araştırmanın bulgularının gerçeği yansıtıp yansıtmadığı, yansıtıyorsa yansıtma derecesi, aynı zamanda araştırma farklı zamanlarda ya da farklı kişiler aracılığıyla yürütülürse aynı ya da benzer sonuca ulaşılmasıyla da ilgilidir (Ekiz, 2020, s.42). Tez ve makale sınıflama formuna göre çalışmaları analiz eden her iki araştırmacının analizlerinin birbiriyle tutarlı olup olmadığını anlamak için Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen “Uyuşum Yüzdesi Formülü” kullanılmıştır. Formüle göre yapılan hesaplama “Güvenirlilik=Görüş birliği/ (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100” şeklindedir. Kodlamalar sonucunda uyum yüzdesi %88 olarak tespit edilmiştir. Kodlamalar arası uyum yüzdesinin %70 ve üzerinde olması kodlama güvenirliliği için yeterli olarak kabul edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2021).

Sınırlılık

Bu çalışmada anahtar kelime olarak “Üst Düzey Düşünme” terimi belirlenmiştir. Belirlenen bu terimler arama yapılırken ulusal tezler için YÖKTEZ veri tabanı, makaleler için Dergipark veri tabanı taranmıştır. Anahtar kelime olarak başka terimlerin seçildiği çalışmaların kapsam dışı bırakılması bu çalışmanın sınırlılığıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma çevrim içi erişime açık olan veri tabanlarında yer alan tez ve makalelerin sistematik bir biçimde incelenmesinden dolayı etik kurul izni alınmamıştır.

BULGULAR

Bu bölümde YÖKTEZ veri tabanında “Üst Düzey Düşünme” anahtar kelimesiyle taranan ve ulaşılan 7 tezin, Dergipark veri tabanında “Üst Düzey Düşünme” anahtar kelimeleriyle taranan ve bu tarama sonucunda ulaşılan 11 makalenin yılı, türü, üniversitelere/dergilere göre dağılımı, araştırma yöntemi, araştırma modeli, örneklem grubu/araştırma nesnesi, veri toplama aracı ve üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımlarına ilişkin veriler aşağıda sunulmuştur.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Çalışmanın birinci alt amacını oluşturan “Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Tez	f	%
2022	T1, T2	2	29
2019	T3	1	14
2018	T4	1	14
2014	T5	1	14
2013	T6, T7	2	29
Toplam		7	100

Tablo 1’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin yıllara göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde en çok çalışmanın %29’luk oranlarla 2020 ve 2013 yıllarında yapıldığı en az çalışmanın ise %14’lük oranlarla 2019, 2018 ve 2014 yıllarında yapıldığı görülmektedir.

Tablo 2. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Makale	f	%
2022	M1, M2, M3, M4, M5, M6	6	55
2020	M7, M8, M9	3	27
2018	M10	1	9
2017	M11	1	9
Toplam		11	100

Tablo 2’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin yıllara göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde en çok çalışmanın %55’lik oranla 2022 yılında en az çalışmanın ise %9’luk oranla 2018 ve 2017 yılında yapıldığı görülmektedir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Türüne Göre Dağılımı

Çalışmanın ikinci alt amacını oluşturan “Üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların türüne göre dağılımları nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 3 ve Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 3. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	Tez	f	%
Yüksek Lisans	T1, T2, T4, T6, T7	5	71
Doktora	T3, T5	2	29
Toplam		7	100

Tablo 3’te üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin türüne göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %71’lik kısmının Yüksek lisans %29’luk kısmının ise doktora olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Türüne Göre Dağılımı

Makale Türü	Makale	f	%
Araştırma Makalesi	M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11	10	91
İnceleme Makalesi	M1	1	9
Toplam		11	100

Tablo 4'te üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin türüne göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %91'lik kısmın araştırma makalesi %9'luk kısmın ise inceleme makalesi olduğu görülmektedir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Üniversitelere/Dergilere Göre Dağılımı

Çalışmanın üçüncü alt amacını oluşturan "Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin üniversitelere/dergilere göre dağılımları nasıldır?" sorusuna yönelik bulgular Tablo 5 ve Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 5. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Tez	Toplam	
		f	%
Necmettin Erbakan Üniversitesi	T3, T5, T6	3	43
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	T1	1	14
Sakarya Üniversitesi	T4	1	14
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	T2	1	14
Yeditepe Üniversitesi	T7	1	14
Toplam		7	100

Tablo 5'te üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin 7 farklı üniversitede hazırlandığı görülmektedir. Üst düzey düşünme becerileri ile ilgili en çok tez yayımlanan üniversite %43'lük oranla Necmettin Erbakan Üniversitesi'dir.

Tablo 6. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Dergilere Göre Dağılımı

Dergi Adı	Makale	f	%
Ana Dili Eğitimi Dergisi	M4, M7, M8	3	27
Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi	M1	1	9
e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi	M2	1	9
Kastamonu Eğitim Dergisi	M3	1	9
Turkish Journal of Educational Studies	M5	1	9
Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi	M6	1	9
Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	M9	1	9
Asya Studies	M10	1	9
Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi	M11	1	9
Toplam		11	100

Tablo 6'da üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin dergilere göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin 9 farklı dergide yayımlandığı görülmektedir. Üst düzey düşünme becerileri ile ilgili en çok yayım yapan dergi %27'lik oranla Ana Dili Eğitimi dergisidir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Çalışmanın dördüncü alt amacını oluşturan "Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların araştırma yöntemlerine göre dağılımları nasıldır?" sorusuna yönelik bulgular Tablo 7 ve Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 7. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Yüksek Lisans			Doktora			Toplam	
	Kod	f	%	Kod	f	%	f	%
Nitel	T1, T2, T7	3	60				3	43
Nicel				T3, T5	2	100	2	29
Karma	T4, T6	2	40				2	29
Toplam		5	100		2	100	7	100

Tablo 7’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %43’lük kısmın nitel araştırma yöntemini kullandığı %29’luk oranlarla ise nicel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 8. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Yöntem	Makale	f	%
Nitel	M1, M3, M4, M6, M7, M9, M10	7	64
Nicel	M2, M5, M11	3	27
Karma	M8	1	9
Toplam		11	100

Tablo 8’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %64’lük kısmın nitel araştırma yöntemini kullandığı %27’lik kısmın ise nicel araştırma yöntemi kullandığı görülmektedir. İncelenen makalelerde en az kullanılan yöntem ise %9’luk oranla karma yöntemidir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Araştırma Modeline Göre Dağılımı

Çalışmanın beşinci alt amacını oluşturan “Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların araştırma modeline göre dağılımları nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 9 ve Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 9. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Araştırma Modeline Göre Dağılımı

Araştırma Modeli	Alt Kategori	Tez	f	%
Nitel Araştırma Modeli	Durum Çalışması	T2, T4	2	22
		T1	1	11
	Anket Uygulaması	T6	1	11
		T7	1	11
Nicel Araştırma Modeli	Yarı Deneysel Desen	T3	1	11
		T5	1	11
	Deneysel Desen	T4	1	11
		T6	1	11
Toplam			9	100

*Bazı tezlerde karma yöntem uygulandığı için araştırma modeli tezlerin toplam sayısından yüksektir.

Tablo 9’da üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin araştırma modeline göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %22’lik oranla en çok nitel araştırma modellerinden durum çalışması modelinin kullanıldığı diğer modellerde dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

T1 kodlu tezde nitel araştırma modelinin alt kategorisi belirtilmediği için tablodaki şekilde sunulmuştur. Bu durumun yanı sıra T4 ve T6 kodlu tezlerin yöntemi karma olduğu için birden fazla model kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Araştırma Modeline Göre Dağılımı

Model	Alt Kategori	Makale	f	%
Nitel Araştırma Modeli	Durum Çalışması	M4, M7, M8	3	25
		M1, M9	2	17
		M3	1	8
		M6	1	8
		M10	1	8
Nicel Araştırma Modeli	Yarı Deneysel Desen	M8	1	8
		M11	1	8
		M5	1	8
		M2	1	8
Toplam			12	100

*Bazı makalelerde karma yöntem uygulandığı için araştırma modeli makalelerin toplam sayısından yüksektir.

Tablo 10’da üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin araştırma modeline göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde makalelerin %25’lik kısmında nitel araştırma modeli kullanıldığı fakat alt kategorinin belirtilmediği görülmektedir. Bu durumu %17’lik oranla nitel araştırma modellerinden biri olan durum çalışması modeli takip etmiştir. Çalışmada kullanılan diğer araştırma modelleri olan olgubilim, eylem araştırması, kaynak taraması, yarı deneysel ve deneysel desen, betimsel ve ilişkişel tarama modellerinde ise %8’lik oranlarla dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

M8 kodlu makalenin yöntemi karma olduğu için birden fazla model kullanıldığı tespit edilmiştir. Karma yöntem kullanılan M8’de Nicel araştırma modeli yarı deneysel desen nitel araştırma modeli olarakta görüşme kullanılmıştır. Görüşme bir model değil veri toplama yöntemi olduğu için ayrı bir alt kategori açılmamış nitel araştırma modeli olarak sunulmuştur. Bu durumun yanı sıra M4 ve M7’de model başlığı altında nitel araştırma modeli yazdığı ve alt kategori belirtilmediği için Tablo 10’daki şekilde sunulmuştur.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Örneklem Grubu ve Araştırma Nesnesi Seçimine Göre Dağılımı

Çalışmanın altıncı alt amacını oluşturan “Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların örneklem grubu ve araştırma nesnesi seçimine göre dağılımları nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 11 ve Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 11. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin Örneklem Grubu ve Araştırma Nesnesi Seçimine Göre Dağılımı

Örneklem	Grup	Yüksek Lisans			Doktora			Toplam	
		Tez	f	%	Tez	f	%	f	%
İlkokul Öğrencisi	4. sınıf öğrencileri	T6	1	10	-	-	-	1	9
		T2	1	10	-	-	-	1	9
Ortaokul Öğrencisi	5. sınıf öğrencileri	T4, T6	2	20	-	-	-		
	6. sınıf öğrencileri	T3, T4	2	20	T3	1	50	6	55
	7. sınıf öğrencileri	T4	1	10	-	-	-		
	8. sınıf öğrencileri	T4	1	10	-	-	-		
	Sınıf seviyesi belirtilmemiş		-	-	T5	1	50	1	9
Çocuk Kitapları		T1	1	10	-	-	-	1	9
Mesnevi		T7	1	10	-	-	-	1	9
Toplam			10	100		2	100	11	100

*Bazı tezlerde örneklem seçimi birden fazla olduğu için frekans sayısı toplam tez sayısından yüksektir.

Tablo 11’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin örneklem grubu/araştırma nesnesi seçimine göre dağılımına yer verilmektedir. Bulgular incelendiğinde en çok kullanılan örneklem grubu/araştırma nesnesinin %55’lik oranla ortaokul öğrencileri olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 12. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Örneklem Grubu/Araştırma Nesnesine Göre Dağılımı

Örneklem	Örneklem Alanı	Makale	f	%
Ders Kitabı		M1, M7, M8	3	27
Sınıf Öğretmeni	4. sınıf	M9	1	9
		M10, M11	2	18
İlkokul Öğrencisi	2. sınıf	M5	1	9
		M6	1	9
Ortaokul Öğrencisi	5. sınıf			
	6. sınıf	M2	1	9
Ortaokul Öğretmeni	7. sınıf			
	8. sınıf			
Sınav Soruları		M3	1	9
		M4	1	9
Toplam				100

*Bazı makalelerde örneklem seçimi birden fazla olduğu için frekans sayısı toplam makale sayısından yüksektir.

Tablo 12’de üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin örneklem grubu/araştırma nesnesine göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde en çok kullanılan örneklem grubu/araştırma nesnesinin %27’lik oranlarla ders kitabı ve sınıf

öğretmenleri olduğu bu durumu %18'lik oranla ilkokul öğrencilerinin takip ettiği görülmektedir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Çalışmanın yedinci alt amacını oluşturan “Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımları nasıldır?” sorusuna yönelik bulgular Tablo 13 ve Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 13. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Araç	Alt Kategori	Tez	f	%
Form	Öğretmen Görüşme Formu	T4, T5	2	35
	Odak Grup Görüşmesi	T2	1	
	Eleştirel Düşünme- Düşünsel Standartlar Formu			
	Öğrenci Görüşme Formu	T3	1	
	Sokratik Halka Geribildirim Formu			
	Kişisel Bilgi Formu	T4	1	
	Gözlem Formu	T5	1	
Ölçek	Eleştirel Okuma Ölçeği	T3	1	29
	Üst Düzey Düşünme Becerileri Ölçeği (ÜDDBÖ)	T4	1	
	Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği (EDÖ)	T4	1	
	Okumada Üst Düzey Düşünme Becerileri Ölçeği	T5	1	
Doküman İncelemesi	Değerlendirme Ölçeği	T6	1	12
		T1, T7	2	
Test	Cornell Eleştirel Düşünme Testi Düzey X	T3	1	6
	Torrance Yaratıcı Düşünce Testi			
Rubrik	Sokratik Halka Rubriği	T3	1	6
Anket		T6	1	6
(Açık uçlu Soru)		T6	1	6
Toplam			16	100

*Bazı tezlerde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı için frekans sayısı toplam tez sayısından yüksektir.

Tablo 13’te üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %35’lik oranla en çok form kullanıldığı bu durumu %29’luk oranla ölçeğin takip ettiği görülmektedir.

Tablo 14. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Veri Toplama Aracına Göre Dağılımı

Araç	Alt Kategori	Makale	f	%
Form	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	M3	6	33
	Ürün Değerlendirme Formu	M6		
	Süreç Değerlendirme Formu	M6		
	Örnek Olay Formu	M6		
	Gözlem Formu	M6		
	Yapılandırılmış Açık Uçlu Yazılı Görüşme Formu	M9		
Doküman İncelemesi		M1, M4, M7, M10	4	22

Test	Longeot Bilişsel Gelişim Testi	M5		
	Öntest, Sontest	M11	3	17
	Başarı Testi	M7		
Soru	Açık Uçlu Soru	M8		
	Görüşme Soruları	M8	2	11
Öğretim Süreci				
Uygulama Adımları		M8	1	6
İçin Kılavuz				
Araştırmacı Günlüğü		M6	1	6
Metin		M8	1	6
Toplam			18	%100

*Bazı makalelerde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı için frekans sayısı toplam makale sayısından yüksektir.

Tablo 14'te üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %33'lük oranla en çok form kullanıldığı görülmektedir. Bu durumu %22'lik oranla doküman incelemesi %17'lik oranla test takip etmektedir.

Türkçe Eğitiminde Üst Düzey Düşünme Becerileri Alanında Yayımlanan Çalışmaların Üst Düzey Düşünme Becerilerine Göre Dağılımı

Çalışmanın sekizinci alt amacını oluşturan "Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımları nasıldır?" sorusuna yönelik bulgular Tablo 15 ve Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 15. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Tezlerin Üst Düzey Düşünme Becerilerine Göre Dağılımı

Beceri	Beceri Alanı	Tez	f	%
Yaratıcılık	Yaratıcılık	T1, T2, T7	4	25
	Yaratıcı Düşünme	T7		
	Belirtilmemiş	T3, T4, T6	3	19
	Eleştirel Düşünme	T1, T4, T7	3	19
	Problem Çözme	T2, T7	2	13
	Karar Verme	T2, T7	2	13
Üstbiliş	Üstbilişsel Düşünme	T1	2	13
	Üstbiliş	T7		
Toplam			16	100

*Bazı tezlerde birden fazla üst düzey düşünme becerisi işe koşulduğu için üst düzey düşünme becerileri tezlerin toplamının sayısından yüksektir.

Tablo 15'te 2000-2022 yılları arasında yayımlanan tezlerin üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %25'lik oranla en çok çalışılan becerinin yaratıcılık olduğu görülmüştür. %19'luk oranın ise belirli bir üst düzey düşünme becerisi alanına yönelik olmadığı görülmektedir. İncelenen çalışmalarda genel olarak üst düzey düşünme becerisinin yaratıcı, eleştirel, problem çözme becerisi gibi alt alanlara yönelik çalışılmadığı üst düzey düşünme becerilerinin bütüncül olarak ele alındığı görülmektedir.

Tablo 16. 2000-2022 Yılları Arasında Yayımlanan Makalelerin Üst Düzey Düşünme Becerilerine Göre Dağılımı

Beceri	Beceri Alanı	Makale	f	%
Yaratıcılık	Yarat	M1, M10	4	20
	Yaratıcı Okuma	M11		
	Yaratıcı Yazma	M11		
Belirtilmemiş		M3, M4, M7, M8	4	20
Problem Çözme		M2, M6	2	10
Bloom'un Bilişsel Alan Basamakları		M10	1	5
Analiz		M1	1	5
Değerlendir		M1	1	5
Sorgula		M1	1	5
Eleştir		M1	1	5
Karşılaştır		M1	1	5
Kıyasla		M1	1	5
Çıkarım		M1	1	5
Mantıksal-Muhakeme		M5	1	5
Analitik Düşünme		M9	1	5
Toplam			20	100

*Bazı makalelerde birden fazla üst düzey düşünme becerisi işe koşulduğu için üst düzey düşünme becerileri makalelerin toplamının sayısından yüksektir.

Tablo 16'da 2000-2022 yılları arasında yayımlanan makalelerin üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımlarına yer verilmiştir. Bulgular incelendiğinde %20'lik kısmın yaratıcılık olduğu görülmüştür. %20'lik oranın ise herhangi bir beceri alanına yoğunlaşmadığı becerilerin bütüncül olarak çalışıldığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

2000-2022 yılları arasında Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizini yapmanın amaçlandığı bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde dengeli bir dağılım olmadığı; en çok çalışmanın %29'luk oranlarla 2020 ve 2013 yıllarında yapıldığı; en az çalışmanın ise %14'lük oranlarla 2019, 2018 ve 2014 yıllarında yapıldığı görülmüştür. Makalelerde ise en çok çalışmanın %55'lik oranla 2022 yılında, en az çalışmanın ise %9'luk oranla 2018 ve 2017 yılında yapıldığı görülmüştür. Yapılan yayımların düzenli bir artış ya da azalış göstermediği tespit edilmiştir. Türkçe eğitiminde bibliyometrik analizlerin yapıldığı çalışmalar incelendiğinde de yıllar açısından düzenli bir artış ya da azalış olmadığı her çalışmanın belirli yıllarda yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Karagöz ve Koç Ardiç (2019) Ana Dili Eğitimi dergisinde yayımlanan makalelerin incelendiği çalışmada dergide en çok yayım yapılan yılın 2018 olduğu tespit edilmiştir. Batur, Özdil ve Özcan (2022) Millî Eğitim Dergisinde yayımlanan makaleleri Türkçe Eğitimi açısından incelendiği çalışmada, makalelerin yayım sayılarının yıllara göre farklılıklar gösterdiği fakat en fazla yayım yapılan yılın 2016 olduğu tespit edilmiştir. Karagöz ve Şeref

(2021) Türkçe eğitimi doktora tezlerinin bütüncül olarak incelendiği çalışmada alanda en çok tezin 2015 yılında üretildiği tespit edilmiştir.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin türüne göre dağılımı incelendiğinde %71'lik kısmının yüksek lisans türünde, %29'luk kısmının ise doktora türünde olduğu görülmüştür. Bu durum Türkiye'deki üniversitelerin Eğitim Fakültelerindeki öğretim üyesi sayısı ile doğru orantılı olup Türkçe Eğitimi alanında birçok üniversitede yüksek lisans programı varken doktora programının olmamasıyla ilişkilidir. Makalelere bakıldığında %91'lik kısmın araştırma makalesi türünde olduğu, %9'luk kısmın ise inceleme makalesi türünde olduğu görülmüştür. Türkçe eğitimi ile ilgili farklı konulardaki analiz çalışmalarına bakıldığında da sonuçların benzer olduğu görülmüştür. Kadan (2018) Hatay'da dil eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezleri incelediği araştırmasında dil eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Batur ve Özcan (2020) eleştirel düşünme üzerine yazılan lisansüstü tezleri incelediği araştırmasında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre yoğunlukta olduğu, Aydeniz ve Haydaroğlu (2021) dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelediği çalışmada yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre yoğunlukta olduğu, Ustabulut (2021) Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarına ilişkin araştırmaların eğilimlerini incelediği çalışmada yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre yoğunlukta olduğu, Göçer ve Kurt (2022) Soru sorma üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri incelediği çalışmada yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre yoğunlukta olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde tezlerin 7 farklı üniversitede hazırlandığı tespit edilse de bu çalışmaların bir başka sonucu bu alanda en üretken üniversitenin %43'lük oranla Necmettin Erbakan Üniversitesi olmasıdır. En üretken üniversitenin Necmettin Erbakan Üniversitesi olmasının nedeninin kurumsallaşma sürecini tamamlamış ve bu alanla ilgilenen akademisyen sayısı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan makalelerin 9 farklı dergide yayımlandığı ancak en fazla yayım yapan derginin %27'lik oranla Ana Dili Eğitimi dergisi olduğu tespit edilmiştir. Ana Dili Eğitimi dergisindeki yayım sayısının diğer dergilere göre fazla olmasının nedeni ise ilgili derginin Türkçe Eğitimi alanında çalışan araştırmacılara yönelik olmasından ve derginin yayım politikasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde de en çok %43'lük oranla nitel araştırma yönteminin kullandığı görülmektedir. Makaleler incelendiğinde ise en çok %64'lük oranla nitel araştırma yöntemini kullanıldığı tespit edilmiştir. Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmaları bibliyometrik olarak analiz eden çalışmalardaki yöntemler incelendiğinde de sonuçların benzer olduğu görülmüştür. Gökçen ve Arslan (2019) Türkçe eğitimi ile ilgili araştırmaları genel olarak incelendiği çalışmasında nitel araştırma yönteminin nicel ve karma araştırma yöntemine göre daha fazla kullanıldığını tespit etmiştir. Göçer ve Kurt (2022) Soru sorma üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerde en çok nitel araştırma yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin araştırma modeline göre dağılımı incelendiğinde %22'lik oranla en çok nitel araştırma yöntemi

modellerinden durum çalışması modelinin kullanıldığı görülmüştür. Makaleler incelendiğinde ise en çok %25'lik kısmında nitel araştırma modeli kullanıldığı fakat alt kategorinin belirtilmediği görülmüştür.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan tezlerin örneklem grubu/araştırma nesnesi seçimine göre dağılımı incelendiğinde en çok kullanılan örneklem grubu/araştırma nesnesinin %55'lik oranla ortaokul öğrencileri olduğu tespit edilmiştir. Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Önal ve Maden (2021) Türkçe eğitimi ile ilgili lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini incelediği araştırmasında, araştırmaların örneklem grubunun büyük bölümünü ortaokul öğrencilerinin oluşturduğunu tespit etmiştir. Bibliyometrik analizlerin yapıldığı birbirinden farklı çalışmalarda örneklem grubu sadece ortaokul öğrencilerinden oluşmasa da ilkökul, ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinden oluşabildiği görülmüştür. Özçakmak (2017) Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalardaki yönelimleri araştırdığı çalışmasında örneklem grubunun yoğunluğunu ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu bu durumu yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin takip ettiği görülmüştür. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) Okuma üzerine yazılan tezleri incelediği çalışmasında örneklem grubunu ilk ve ortaokul öğrencilerinin oluşturduğunu tespit etmiştir. Bakkaloğlu ve Toptaş (2022) Eğitim alanında üstbiliş üzerine yapılan lisansüstü tezleri analiz ettiği çalışmasında bu alanda yapılan çalışmaların örneklem grubunun yoğunluğunu lisans öğrencilerinin oluşturduğunu tespit etmiştir. Makalelerde ise en çok kullanılan örneklem grubu/araştırma nesnesinin %27'lik oranlarla ders kitabı ve sınıf öğretmenleri olduğu görülmüştür.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların veri toplama aracına göre dağılımını incelendiğinde %35'lik oranla en çok form kullanıldığı görülmektedir. Makalelerde ise en çok %22'lik oranla doküman incelemesi kullanılmıştır. Göçer ve Kurt (2022) Soru sorma üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin analiz edildiği çalışmada görüşme, test ve gözlemin yanı sıra en çok kullanılan veri toplama araçlarından birisinin de doküman/kayıt inceleme olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmaların üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımı incelendiğinde her ne kadar tezlerin %19'luk kısmının makalelerin %20'lik kısmının belirli bir üst düzey düşünme becerisine yönelik olmadığı görülse de bu çalışmaların birçoğu yapıları gereği birden fazla üst düzey düşünme becerisi üzerine yoğunlaştığı için genel başlık verildiği tespit edilmiştir. Belirli üst düzey düşünme becerisine yönelik çalışılan tezlere bakıldığında ise %25'lik oranla yaratıcı düşünme becerisinin yoğunlukta olduğu görülmüştür. Makalelerin üst düzey düşünme becerilerine göre dağılımına bakıldığında ise en çok çalışılan becerinin %20'lik oranla yaratıcılık olduğu görülmüştür. Nasıl ki insan vücudundaki organlar doğa gereği birbirini tamamlıyorsa üst düzey düşünme becerileri de içinde bulunduğu yapı gereği birbirini tamamlar niteliktedir. Üst düzey düşünme becerileriyle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında da belirli bir üst düzey düşünme becerisine yönelik olmadığı, genel ifadeler verildiği görülmüştür. Kapanadze (2018) Türkçe öğretim programındaki kazanımları üst düzey düşünme bağlamında genel olarak incelemiştir. Yine Zengin (2018) Bilim merkezlerinin öğrencilerin fen bilimleri dersindeki üst düzey düşünme becerileri üzerine etkisinin incelediği çalışmasında belirli bir üst düzey düşünme becerisi üzerine yoğunlaşmadığı görülmüştür.

ÖNERİLER

Çalışma sonuçlarından hareketle, konuyla ilgili olarak aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Türkçe eğitiminde üst düzey düşünme becerileri alanında yayımlanan çalışmalar üst düzey düşünme beceri alanlarının tamamını kapsayacak nitelikte olabilir.
- Üst düzey düşünme becerileri ile ilgili yapılan çalışmalarda veriler mevcut dokümanların analiz edilmesinden ziyade sahadan toplanabilir.
- Üst düzey düşünme becerileri ile ilgili çalışmaların belirli üniversitelerde ve belirli dergilerde yoğunlaştığı görülmüştür. Farklı üniversiteler ve dergiler bu konuda yönlendirici olabilir.
- Çalışmada nitel araştırma yönteminin ön plana çıktığı görülmüştür. Nitel araştırma yönteminin kullanılması veri toplama, örneklem seçimini/büyüklüğü gibi unsurları da etkilemektedir. Yapılacak çalışmalarda nitel araştırma yöntemine göre daha az kullanılan nicel ve karma araştırma yöntemleri de tercih edilebilir.
- Çalışmada yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre çoğunlukta olduğu görülmektedir. Doktora tezlerinde üst düzey düşünme becerileri ile ilgili teori geliştirilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir. Kuram çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Altun, K. (2021). *8. sınıf Türkçe ders kitabındaki tema değerlendirme sorularının PISA düzeylerine ve Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi*. Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Altun, K., & Yıldız, D. (2023). Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve PISA okuma becerileri yeterliklerine göre 8. sınıf Türkçe ders kitabı tema değerlendirme sorularının incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 24(1), 90-106.
- Aslanoğlu, E. A. (2022). Üst düzey zihinsel beceriler ve ölçülmesi. İ. Karakaya. (Ed.). *Açık uçlu soruların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi* içinde (1. Baskı), ss.2-25. Pegem Akademi.
- Avcı, M., & Kurudayıoğlu, M. (2022). Türkçede iki dillilik çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(1), 252-265.
- Aydeniz, S., & Haydaroğlu, M. (2021). Dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.
- Bakkaloğlu, S., & Toptaş, V. (2022). Eğitim alanında üstbiliş üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 155-177.
- Batur, Z., & Özcan, H. Z. (2020). Eleştirel düşünme üzerine yazılan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(2), 834-854.

- Batur, Z., Özdil, Ş., & Özcan, H. Z. (2022). Millî eğitim dergisinde yayımlanan makalelerin Türkçe eğitimi açısından bibliyometrik analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1591-1612.
- Benzer, A. (2019). Türkçe ders kitaplarının PISA okuma yeterlik ile imtihanı. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 96-109.
- Büyükalan Filiz, S., & Yıldırım, N. (2019). Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının revize edilmiş Bloom Taksonomisine göre analizi. *İlköğretim Online*, 18(4).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Ayrıntı Matbaası.
- Ceran, D., Aydın, M., & Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: Bir içerik analizi çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Chip. (2010, Mart 3). *Google'da arama yapma sanatı...* Doğan Burda Dergi Yayıncılık.
- Coşkun, E., Özçakmak, H., & Balcı, A. (2012). Türkçe eğitiminde eğilimler: 1981-2010 yılları arasında yapılan tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Türkçenin Eğitimi Öğretimi Üzerine Çalışmalar*, 204-212.
- Creswell, J. W. (2020). *Eğitim araştırmaları*. (H. Ekşi Çev. Ed.). (3. baskı). Edam Yayınları.
- Dergipark. (Nisan, 2023). <https://dergipark.org.tr/tr/>
- Direkçi, B., Akbulut, S., & Şimşek, B. (2020). Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi tezlerinin incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 12(2), 117-140.
- Doğan, Y., & Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Dönmez, B., & Gündoğdu, K. (2016). 2000-2016 yılları arasında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2109-2125.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Anı Yayıncılık.
- Evcı, B. (2021). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin PISA ölçütünde metinsellik ölçütlerine göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Göçer, A., & Kurt, A. (2022). Soru sorma üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerinin bibliyometrik analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(13), 40-70.
- Gökçen, D., & Arslan, M. (2019). Türkçe eğitimi araştırmalarına genel bir bakış: Bibliyometrik çalışması. *Journal of Research in Turkic Languages*, 1(1), 39-56.
- Haladyna, T. M. (1997). *Writing test items to evaluate higher order thinking*. Allyn ve Bacon.
- Kadan, Ö. F. (2018). Hatay'da dil eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Hatay Araştırmaları VI* içinde. (ss.289-308). İKSAD Yayınevi.
- Kanat, A. (2021). Türkçe ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi konulu lisansüstü tezlerin yönelimleri üzerine bir değerlendirme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 19-34.

- Kapanadze, D. Ü. (2018). 2018 Türkçe öğretim programındaki kazanımların üst düzey düşünme becerileri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 48(223), 83-112.
- Karagöz, B., & Koç Ardıç, İ. (2019). Ana Dili Eğitimi Dergisinde yayımlanan bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-35.
- Karagöz, B., & Şeref, İ. (2019). Okuma alanındaki araştırmaların bibliyometrik özellikler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 781-799.
- Karagöz, B., & Şeref, İ. (2021). Türkçe eğitimi doktora tezlerine bütünsel bir yaklaşım (1995-2020). *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (46), 43-68.
- Kemiksiz, Ö. (2017). Dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 5(1), 511-531.
- Koray, Ö. C., & Yaman, S. (2002). Fen Bilgisi Öğretmenlerinin Soru Sorma Becerilerinin Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 10(2), 317-324.
- Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T. (2018). 2018 Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 483-496.
- Maden, S., Önal, A., & Maden, A. (2022). Türkçe eğitimi alanında hazırlanmış bilişsel ve üst bilişsel stratejilere ilişkin lisansüstü tezlerin eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(3).
- MEB. (2016). *PISA 2015 ulusal raporu*. Milli Eğitim Basımevi. http://pisa.meb.gov.tr/eski%20dosyalar/wpcontent/uploads/2014/11/PISA2015_UlusalRapor.pdf
- MEB. (2019). *PISA 2018 Türkiye ön raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı. https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/03105347_PISA_2018_Turkiye_On_Raporu.pdf
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis. An expanded sourcebook*. Sage.
- Olukcu, E., & Yıldız, D. (2022). Üst düzey düşünme becerileri kavramları bağlamında Türkçe ders kitaplarının incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 224-246.
- Oryaşın, U. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin Yenilenen Bloom Sınıflandırması'na göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3).
- Önal, A., & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161-1178.
- Özmutlu, E. B., & Uysal, P. K. (2021). Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerin düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 518-543.

- Öztürk, O. (2022). Bibliyometrik araştırmaların tasarımına ilişkin bir çerçeve. O. Öztürk ve G. Gürler (Yay. haz.). *Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz içinde*, (ss.33-48). Nobel akademi yayıncılık.
- Potur, Ö., & Yıldız, N. (2016). Konuşma becerisi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 18, 27-40.
- Sallabaş, M. E., & Yılmaz, G. (2020). Türkçe ders kitabı'nda bulunan metin altı sorularının yenilenmiş Bloom taksonomisi'ne göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 586-596.
- Sarıkaya, B., Yayan, E., & Yamaç, A. E. (2023). Türkçe ders kitaplarındaki etkinliklerin üst düzey düşünme becerileri bağlamında incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 8(1), 133-158.
- Sözbilir, M., Kutu, H., & Yasar, M. D. (2012). Science education research in Turkey: A content analysis of selected features of papers published. D. Jorde ve J. Dillon (Eds.), *Science education research and practice in Europe: retrospective and prospective içinde*. (ss.341-374). Sense Yayıncıları.
- Sur, E. (2022). Türkçe ders kitaplarında yer alan metin altı soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre incelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 430-451.
- Temizyürek, F., & İnce, V. (2019). Okuma becerileri dersi kazanımları ile PISA okuma becerilerine ait düzeylerin içerik açısından incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 73(3).
- Teymur, E., & Kavruk, H. (2021). Türkçe dersi öğretim programı kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre sınıflandırılması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4).
- Tok, M., & Potur, Ö. (2015) Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010-2014 yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25
- Topçu, F. K. (2021). Türkçe eğitimi alanında yapılmış dijital öğrenme tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1338-1359.
- Tuzlukaya, S. (2019). 8. Sınıf Türkçe dersi merkezî sınav sorularının PISA okuma becerileri yeterlilikleri açısından incelenmesi. *Uluslararası Lingual Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 92-100.
- Ulum, H., & Taşkaya, S. M. (2019). İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarında yer alan etkinliklerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 107-118.
- Umut Zan, B. (2012). *Türkiye'de bilim dallarında karşılaştırmalı bibliyometrik analiz çalışması*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ustabulut, M. Y. (2021). Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarına ilişkin araştırmaların eğilimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(3), 1089-1104.
- Wallace, D. (1989). Bibliometrics and citation analysis. J. N. Olsgaard (Yay. haz.). *Principles and applications of information science: For library professionals içinde* (ss.10-26). American Library Association.

- Yağmur Şahin, E., Kana, F., & Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zengin, M. N. (2018). *Bilim merkezlerinin öğrencilerin fen bilimleri dersindeki üst düzey düşünme becerileri üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

EKLER

EK 1. YÖKTEZ Veri Tabanında “Üst Düzey Düşünme” Adlı Tarama Terimiyle İncelenen Tez Listesi

Kod	Tez Adı	Tez Türü	Yazar adı Soyadı	Yayın Yılı
T1	Çok satılan çocuk kitaplarında üst düzey düşünme becerileri üzerine bir inceleme	Yüksek Lisans	Hacı Mehmet Soyer	2022
T2	İlkokula geçiş sürecinde öğrencilerin bazı üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri	Yüksek Lisans	Fulden Fidan	2022
T3	Ortaokul 6. Sınıf Türkçe dersinde Sokratik sorgulama yöntemi uygulamasının üst düzey düşünme becerilerine etkisi	Doktora Tezi	Elif Nur Bozer Özsaraç	2019
T4	Özel yetenekli öğrencilerin üst düzey düşünme becerileri ile eleştirel düşünme eğilimi: Karma yöntem araştırması	Yüksek Lisans	Tuğba Yurtkulu	2018
T5	Yeniden düzenlenmiş direkt okuma ve düşünme etkinliği (DR-TA) stratejisinin okumada üst düzey düşünme becerisinin gelişimine etkisi	Doktora Tezi	Selva Kenanlar	2014
T6	İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile üst düzey düşünme becerileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi	Yüksek Lisans	Selin Yavaş	2013
T7	Mesnevi’de üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi için faydalanılabilecek metaforların incelenmesi	Yüksek Lisans	Kevser Yıldırım	2013

EK 2. Dergipark Veri Tabanında “Üst Düzey Düşünme” Adlı Tarama Terimiyle İncelenen Makale Listesi

Kod	Makale Adı	Makale Türü	Yazar Adı Soyadı	Yayın Yılı
M1	Üst Düzey Düşünme Becerileri Kavramları Bağlamında Türkçe Ders Kitaplarının İncelenmesi	İnceleme Makalesi	Enise Olukcu, Derya Yıldız	2022
M2	Ortaokul Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri ile Üstbilişsel Farkındalıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Tuğba Bakır, Eray Eğmir	2022
M3	Beceri Temelli Soruların; Özellikleri, Öğretmene ve Öğrenciye Yansımaları	Araştırma Makalesi	Serkan Ünsal, Selçuk Kaba	2022
M4	Türkçe Dersi Sınavlarında Yer Alan Soruların Üst Düzey Düşünme Becerileri Açısından İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Pınar Kanık Uysal	2022
M5	Üstün Zekâlı İlkokul Öğrencilerinin Mantıksal Muhakeme Becerilerinin İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Ahmet Yıldız	2022
M6	Birleştirilmiş Sınıfta Eğitim Gören Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerinin Geliştirilmesi: Etkileşimli Kitap Okuma Etkinliği	Araştırma Makalesi	Ezgi Çetinkaya Özdemir, Ela Kurnaz,	2022
M7	8. Sınıf Türkçe Ders Kitabındaki Yazma Etkinliklerinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Özge Karakaş Yıldırım	2020
M8	Düşünen Sınıf Materyallerinin (DSM) PISA Okuma Becerileri Üzerinde Etkisi	Araştırma Makalesi	Sevda Doğan Dolapçioğlu	2020
M9	Kodlama Etkinliklerine ve Analitik Düşünme Becerisine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Hüseyin Anılan, Burcu Gezer	2020
M0	4. Sınıf Öğretmenlerinin Temel Derslerde Sordukları Yazılı Sınav Sorularının Bloom Taksonomisi Açısından İncelenmesi	Araştırma Makalesi	Sevil Büyükalın Filiz, Seda Delal Turan	2018
M11	Yaratıcı Okuma ve Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yaratıcı Yazma Başarısına Etkisi	Araştırma Makalesi	Fatma Susar Kırmızı, Demet Kasap,	2017

EK 3. Tez ve Makale Sınıflama Formu**A. TEZİN/MAKALENİN KÜNYESİ**

Tezin/Makalenin Adı:

Yazar(lar):

Tezin Yapıldığı Üniversite/ Makalenin Yayımlandığı Dergi:

Tezin Ana Bilim Dalı/Bilim Dalı:

Tezin/Makalenin Yayımlandığı Yıl:

Tezin/Makalenin Türü:

Üst Düzey Düşünme Becerilerine Göre Dağılımı:

B. ARAŞTIRMA MODELİ/YÖNTEMİ

Nitel	Nicel	Karma	
-Durum Çalışması	Deneysel Desen	Deneysel olmayan	-Açımlayıcı
-Eylem Araştırması	-Gerçek Deneysel	-Betimsel	-Açıklayıcı
-Kavram Analizi	-Yarı Deneysel	-Karşılaştırmalı	-Gömülü
-Kuram Oluşturma	-Zayıf Deneysel	-Korelasyonel	-Eşzamanlı
-Kültür Analizi		-Tarama	-Dönüşen
-Olgubilim		-Betimsel Tarama	-Çok aşamalı
-Örnek Olay		-İlişkisel tarama	
-Tarihsel Analiz		-Ölçek Geliştirme	

305

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	ÖRNEKLEM GRUBU/ARAŞTIRMA NESNESİ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gözlem Formu ➤ Görüşme Formu a) Yapılandırılmış b) Yarı Yapılandırılmış c) Yapılandırılmamış a) Açık Uçlu b) Çoktan Seçmeli c) Diğer açıklayınız. ➤ Tutum/Algı/Kişilik/Yetenek Testleri a) Açık Uçlu b) Çoktan Seçmeli c) Likert d) Diğer açıklayınız. ➤ Anket a) Açık Uçlu b) Çoktan Seçmeli c) Likert d) Diğer ➤ Ölçek ➤ Test ➤ Rubrik <p>Diğer Açıklayınız.</p>	<p>Örneklem Grubu:</p> <p>Öğrenciler:</p> <p>İlkokul Öğrencileri (1) (2) (3) (4)</p> <p>Ortaokul Öğrencileri (5) (6) (7) (8)</p> <p>Öğretmenler:</p> <p>a. Sınıf Öğretmeni b. Türkçe Öğretmeni</p> <p>Araştırma Nesnesi:</p> <p>a. Ders kitabı b. Çocuk kitabı c. Hikâye/Roman d. Film/Video</p> <p>Diğer Açıklayınız.</p>